

BEZBOŽNI UČENJACI U ŠKRIPCJU

Bezbožni učenjaci viču na sva usta, (a i panteiste su bezbožnjaci), da u prirodi vlada apsolutna nužda, koja ne poznaje nika-koje iznimke. »Novije je doba iza stoljetnog upornog istraživanja došlo do uvjerenja, da sve u svijetu ovisi kao lanac uzrokâ i učinakâ, i to bez prekida«. Tako veli David Strauss u svom djelu »Život Isusov« (I, 80 iz g. 1840). Mi smo tvrdog uvjerenja, da je podvrgnuto općim zakonima gibanja sve, što se događa u prostoru i vremenu, pa da po tome nema čuđesa u tom smislu, t. j. kao prečom međusobne ovisnosti« (Harnack, Wesen des Christentums, 17). »Veliki trijumf napretka u prirodoslovlju u 19. vijeku počiva u prvom redu na apsolutnom priznanju čvrstih prirodnih zakona« (Haeckel, Lebenswunder. Cfr. Donat, Cosmologia 126). »Sigurno nije to obijest prirodoslovlja, što tvrdimo da su prirodni zakoni apsolutni i da djeluju ma uz koje okolnosti, pa se ne mogu zaustaviti ni jedan tren«. Tako¹⁾ Virchov na 47. kongresu njemačkih prirodoslovaca i liječnika 1874.

Zašto ovi ljudi tako naglasuju apsolutnu nuždu prirodnih zakona? Da isključe, zaniječe svako čudo, kako to evo i Harnack priznaje. Čudo je iznimka u prirodnom zakonu; iznimka, koju svemogući Bog, gospodar prirode, pravi i to za višu svrhu, potvrdu koje više istine. Tako je svako čudo Božji dokaz, i dokaz da ima nadnaravnih istina. Jedno čudo i sav ateizam, materijalistički kao i panteistički, odmah se ruši po sebi. Stoga ateistički učenjaci iznose gornje tvrdnje kao sigurnosne mjere.

Ovi učenjaci hoće da se još bolje osiguraju protiv čuda, pa su u toj bojazni dali još jedan drugi izraz apsolutnoj nuždi prirodnih zakona. To je t. zv. »zatvoreni prirodni kausalitet«. Oni tvrde: Prirodni događaj može imati svoj uzrok samo u prirodnom događaju; ništa se izvana ne upliće u ovaj svijet. »Postulat zatvorenog prirodnog kauzaliteta veli, da prirodni događaji imaju svoj uzrok vazda i samo u drugim prirodnim događajima, a nikada u stvarima koje su izvan tih događaja«. To je »postulat« koji priznaje današnja prirodoslovna znanost mučke ili djelomično, dijelom opet izričito« (Wundt. Cfr. Donat. Ontologia 188). Jođ protestira protiv katoličke Crkve, jer »ne priznaje temeljni preduvjet svakog znanstvenog istra-

¹⁾ To je svakako obijest. Prirodoslovlje konstatira samo prirodne zakone. Da li su pak ovi apsolutno nužni ili samo uvjetovno; da li natme Bog može ovdje ili ondje napraviti iznimku i uistinu je pravi, zato nije pozvano prirodoslovlje da konstatira. Tu imaju da kažu svoju riječ odlučnu filozofija, teologija, povijest. To je grda drskost, kada prirodoslovlje samo hoće da to riješi. Sutor, ne ultra crepidam (svak neka ostane pri svom prednetu)!

živanja, t. j. zatvoreni prirodni²⁾ kausalitet« (Donat, Freiheit der Wissenschaft 279). Tako eto misle, da su dobro zatvorili vrata kroz koja bi mogao Bog ući u ovaj svijet. No Bog i tu ulazi kroz zatvorena vrata i dalje tvori svoja čudesa u Lourdesu i drugdje, kako se očituje kod proglašenja Blaženih i Svetaca.

Učenjaci ateisti idu i dalje. Oni tako naglasuju nuždu prirodnih zakona, da već unaprijed nijedno čudo ne može imati dokazne moći. Poradi te nužde ne će danas nijedan povjesničar smatrati vjerodostojnim ma koji izvještaj o čudu, pa i potjecao taj od vjerodostojnih osoba i svjedoka međusobno neovisnih. (Wundt. Cfr. Donat, Cosm. 127).

Apsolutna je dakle nužda prirodnih zakona izlika, kojom ateističko bezumlje misli, da je oborilo Boga i svako čudo.

No gospoda ateisti s ovom svojom tvrdoglavošću, kojom tvrde spomenutu nuždu, dolaze u najgoru nepriliku, kad ih upitamo, kako je nastao život na zemlji. Jednom je nastao taj život. Tog života nije bilo, kad je zemlja bila u užarenom stanju; tada nije mogla opstojati ni jedna celula živa izvana, iz svemira nije nadošao taj život. Ta u svemiru je morala propasti svaka celula pri 200 stupnja ispod ničice. Jednom je ipak nastao život na ovoj zemlji. Pasteur je pak dokazao, da živo biće potječe samo od živućeg bića, celula iz celule, a neživuća materija i neživuće siće ne mogu nikada proizvesti živućeg bića. To je prirodni zakon. Za ovaj se prije Pasteura nije znalo. Stoga je i sv. Toma Akvinski mislio, da iz gnjilih tjelesa nastaju novi individui i nove vrste pod uplivom zvijezda (N. pr. Summa theol. I 45, 8 ad 3; 73, I ad 3). Slično je i sv. Basilij (Homilija IX in hexaameron n. 2). Ovo je stanovište danas znanost zabacila. Prirodoslovlje jamči, da ne postoji generatio spontanea ili aequivoca. Tako veli ugledni botaničar Hertwig: »Moramo kazati: koliko dopire prirodoslovno iskustvo, svagda potječe jedan organizam od drugog«. Slično piše i glasovit botaničar Reinke: »Generatio je spontanea u prirodoslovlju sa svim prirodoslovnim iskustvom osobito sa empiričkim i teoretskim nazorima kemije«. Naš Wasmann opaža: »Uslijed četiri aksioma: Omne vivum ex vivo, Omnis cellula ex cellula, Omnis nucleus ex nucleo, Omne chromosoma a chromosomate (Svako živuće biće od živućeg bića, Svaka celula od celule, Svaka jezgra celule od jezgre celule, Svaki

²⁾ Tu Jodl pokazuje bez potrebe suviše zabrinutosti. Ne treba da se boji za prirodoslovlje. Kada Bog i čudesa pravi, ne treba da se prirodoslovac stoga boji e će mu Bog pomrsiti račune kod njegova opažanja ili pokusa. Bog je premudar i hoće da mi upoznamo prirodu i njezine zakone, pa ne će čudesima to omesti. Bog dapače hoće da čudom raširi naše znanje. Bog ne pravi čudo, ako nema i posebni razlog da suspendira djelovanje jednog ili drugog prirodnog zakona.

hromosoma³⁾ od hromosome) ne postoji više generatio aequivoca za modernog prirodoslovca» (Cfr. Donat, Cosm. 355 s.) Onaj izraz »koliko dopire prirodoslovno iskustvo« ne isključuje općenitost zakona. Tako možemo i mi kazati: Koliko dopire prirodoslovno iskustvo, mrtvo se tijelo ne giblje bez vanjskog poticaja; koliko dopire naše iskustvo, topilna rasteže tjelesa; koliko opažamo iskustvom, topilna nastaje trenjem itd. Tu pravom zaključujemo: To su prirodni zakoni, sve je to vrijedilo pred 10.000 godina, kad nitko nije mogao da to opazi, a vrijedit će i u budućnosti, gdje to nije još nitko iskusio. O tome moraju osobito ateisti bit uvjereni, jer po njima prirodni zakoni djeluju apsolutnom nuždom. Tako i ovdje. U koliko dopire prirodoslovno iskustvo, nikada ne nastaje živoće biće iz mrtve prirode. Iz toga zaključujemo: To je prirodni zakon; taj vrijedi za sadašnjost i za svu prošlost. Ni pred milijunima godina nije moglo nastati živoće biće iz mrtve prirode, kako ne može ni mirujuć kamen da se makne bez vanjskog poticaja.

Kako je dakle nastalo na zemlji prvo živoće biće? Naravno posredstvom živućeg svemogućeg Boga. «Živoće je od živućeg». To je naravni zakon. Iz mrtve materije nije moglo da nastane, iz svemira nije moglo doći. Dakle ne ostaje prema zakonima zdrave logike i prema zdravom ljudskom razumu ništa drugo, nego da je nastalo djelovanjem živog Boga.

Što veće na to naši ateistički učenjaci? Oni kažu — čudimo se tome — ovako: Generatio spontanea je logička potreba, filozofički postulat. »Tako je (kad ne će tko da prizna djelovanje osobnog Boga) hipoteza u prvom životu pomoću generatio spontanea postala logičkim postulatom... Uza sva bezuspješna nastojanja (da se konstatuje generatio spontanea) ostaje za prirodoslovca, koji stoji na stanovištu evolucije, generatio spontanea filozofičkom potrebom«. Tako Herwig. I Hesse veći: »Generatio spontanea ostaje ipak postulat znanstvenog mišljenja«. I Haeckel isto misli: »Opetujem, da je ova hipoteza (o generatio spontanea) neophodno potrebita za logičnost naravnog stvorenja (für den ganzen Zusammenhang der natürlichen Schöpfungsgeschichte unentbehrlich«. Tako oni kažu (Cfr. Donat, Cosm. 352).

Čemu sve to? Jer tobože ne smije biti Bog ni njegovo djelovanje. Tako Haeckel priznaje: »Ako ne poprimiš hipotezu generationis spontaneae, onda moraš u ovoj jednoj tački evolucijske teorije pristati uz čudo i priznati nadnaravno stvorenje« (Cfr. Donat, ib.) »Mi moramo zabaciti predodžbu o nadnaravnom djelovanju kod prvog početka života, jer nema znanstvene podloge« (E. A. Schäfer u časopisu »Umschau« 1913, 830).

3) Hromosoni su proizvodi u jezgri celule, koji lako poprime obojavanje (odakle i ime; hroma=boja), te kod diobe celula iza oplodjenja imaju odlučnu ulogu i možda su nosioci baštinenih svojstava ili sklonosti.

Evo onda ovako stoji cijelo ovo pitanje pred našim očima: Ateistički učenjaci kažu: Prirodni su zakoni apsolutno nužni. Tu je apsolutno isključena svaka iznimka. Znanost pak kaže: »Prirodni je zakon, da živeće biće nastaje samo iz živećeg bića«. Ateistički učenjaci kažu: »Mi ne možemo inače, te bismo priznali kakovu iznimku ovog zakona«. Čudnovata je uistinu sva ova stvar! Dakle to učenjačko uvjerenje nije tako tvrdo, da su prirodni zakoni apsolutno nužni i da ništa ne postoji izvan ovih prirodnih zakona. Kad će ova gospoda prestati, da sebe i druge zavaravaju?

Ateista Renan piše: »Ako je čudo i nadahnuće stalnih knjiga nešto stvarna, onda je naša metoda (koja isključuje svako Božje djelovanje), skroz odvratna« (Cfr. Donat, Cosm. 126). Tu možemo kazati: Ako ima na zemlji živećih bića (a to uključuje Božje djelovanje), onda je metoda onih ateističkih učenjaka (koja isključuje svako Božje djelovanje) odvratna. Na zemlji pak postoje živeća bića. Dakle je metoda onih ateista odvratna, odurna.

E. Springer D. I.

DOGMATSKI RAZVITAK.

I dogme imaju svoj razvitak. To nam pokazuje i nicejski sabor (325), jer je i on dio tog razvitka, kako ćemo niže vidjeti. U dogmatskom razvitku razlikujemo tri stvari: bit ili supstanciju, bitna svojstva i posebne zakone tog razvijanja.

1. Što je dogmatski razvitak?

Dogmatski razvitak¹⁾ sastoji u sukcesivnoj spoznaji i predlaganju objavljenе nauke u katoličkoj Crkvi. Već je sv. Augustin napisao o dogmatskim definicijama: »Otvara se što je bilo zatvoreno, i spoznaje se što je bilo sakruto. *Aperitur quod clausum erat et cognoscitur quod latebat*« (De baptismo II, 4). Još je jasnije to kazao Vinko Lerinski g. 434: »Zar nema u Crkvi napretka u vjeri? Ima, dapače i velikog! Ali taj je napredak takov, da je on napredak u vjeri, ne promjena. Neka dakle napreduje i jako poraste uvidavnost, spoznaja i mudrost bilo pojedinih ljudi bilo zajednice, ali u istom pravcu t. j. u istim dogmama i u istom njihovom smislu«

¹⁾ cf. R. Schultes, *Introductio in historiam dogmatum*, Paris 1922; Marin-Sola, *L' Evolution homogene du dogme catholique*, Freiburg 1924; A. Rademacher, *Der Entwicklungsgedanke in Religion u. Dogma*, 1914; E. Krebs, *Dogma u. Leben* 1921; M. Rackl, *Lebenskräfte im Dogma* 1924.